

Light Lift Esystems AB,
Hornsgatan 51,
118 49 STOCKHOLM.

Bankeryd 2004-06-09.

Betr.: Regler och ansvar baserade på Arbetsmiljölagen (AML).

Jurister brukar påstå, att skillnaden mellan arbetsmiljöansvar och straffansvar är, att arbetsmiljöansvaret är preventivt eller förebyggande medan straffansvaret inträder först i efterhand.

De regelverk som jag i detta avseende känner som mest aktuella är:

- Arbetsmiljölagen
- AFS 1998:4, Användning av arbetsutrustning
- AFS 2001:1, Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Skollagen (SL)
- AFS 2003:6, Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar

AML kap. 1, 3 § slår bl.a. fast att:

Vid tillämpning av 2-4 och 7-9 kap. skall med arbetstagare likställas

1. den som genomgår utbildning,
2. den som under vård i anstalt utför anvisat arbete,
3. den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud och annan som fullgör i lag föreskriven tjänstgöring eller som deltar i frivillig utbildning för verksamhet inom totalförsvaret.

AML kap. 2, 1§ säger bl.a. att:

Arbetsmiljön skall vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället.

Arbetsförhållandena skall anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende.

Det första tolkar jag som en strävan att arbetsmiljön skall följa med utvecklingen i samhället och föremål av museikaraktär skall förpassas till museer, även om det inte finns några förbud mot gammal utrustning.

I AML kap. 3 finner vi följande:

2§ Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. En utgångspunkt ska

Ekeforsvägen 32 E, 564 33 BANKERYD.

Telefon: 036-37 15 38, mobilt 070-541 48 20; Fax: 070-617 68 20.

Hemsida: www.ebukonsult.se E-post: erland.g@telia.com

EBU KONSULT

därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

- 3§ Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.
- Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika.
- 8§ Den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning skall se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning.
- 12§ Den som råder över ett arbetsställe skall se till att det på arbetsstället finns sådana fasta anordningar att den som arbetar där utan att vara arbetstagare i förhållande till honom inte utsätts för risk för ohälsa eller olycksfall. Han skall även se till att andra anordningar som finns på arbetsstället kan användas utan sådan risk.

Arbetsgivaren har alltså ett absolut krav att vidtaga åtgärder (att skaffa helt nytt men också att ändra och ersätta t.ex. gammal utrustning) för att förebygga att arbetstagare utsätts för ohälsa eller olycksfall. Som arbetstagare betraktas då också t.ex. elever och i vissa fall vårdtagare. Arbetsgivaren skall också se till att den som utför ett arbete har tillräckliga kunskaper för arbetet generellt sett, men också med hänsyn taget till arbetstagarens specifikt individuella förutsättningar.

Arbetsgivaren skall även ansvara för att utrustningar som upplåtes till begagnande erbjuder betryggande säkerhet.

I AFS 1998:4 12§ anges att *Arbetstagare skall göras medveten om*

1. de risker de utsätts för vid användning av arbetsutrustningen,
2. risker från den arbetsutrustning som finns i deras omedelbara närhet på arbetsplatsen samt
3. de eventuella förändringar som påverkar den arbetsutrustning, som finns.....

De skall få de instruktioner som behövs för att undvika riskerna.

De instruktioner, som följt med arbetsutrustningen vid leverans, skall finnas tillgängliga för de arbetstagare som berörs.....

Ekeforsvägen 32 E, 564 33 BANKERYD.

Telefon: 036-37 15 38, mobilt 070-541 48 20; Fax: 070-617 68 20.

Hemsida: www.ebukonsult.se E-post: erland.g@telia.com

EBU KONSULT

AFS 1998:4 gäller all utrustning som användes i arbetet, såväl gammalt som nytt. Det finns inga tidsbegränsningar åt något håll. Instruktioner, som följt med arbetsutrustning vid leverans, oavsett när den skedde, skall alltså finnas fysiskt och språkligt tillgängliga för arbetstagare som berörs direkt eller indirekt.

I AFS 2001:1 6§ kan vi läsa att

Arbetsgivaren skall fördela uppgifterna i verksamheten på ett sådant sätt att en eller flera chefer, arbetsledare eller andra arbetstagare får i uppgift att verka för att risker i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

Arbetsgivaren skall se till att de som får dessa uppgifter är tillräckligt många och har de befogenheter och resurser som behövs. Arbetsgivaren skall också se till att de har tillräckliga kunskaper om

- regler som har betydelse för arbetsmiljön,
- fysiska, psykologiska och sociala förhållanden som innebär risker för ohälsa och olycksfall,
- åtgärder för att förebygga ohälsa och olycksfall samt
- arbetsförhållanden som främjar en tillfredsställande arbetsmiljö.

Hur arbetet skall fördelas och därmed organisationen skall se ut, lägger sig myndigheterna normalt inte i. Ett viktigt undantag som bör nämnas är skolan. I skollagen sägs att det för ledning av utbildningen i skolorna skall finnas rektorer och i förarbetena slås fast att detta också skall innefatta bl.a. synen på den arbetsmiljö som skolan erbjuder.

Besikttningsreglerna enligt AFS 2003:6 är väl kända för den som tillverkar och/eller monterar lyftutrustningar men säkert inte alltid för andra berörda. I 4§ sägs entydigt, att utrustning som finns upptagen i bilaga 1 får användas endast om den godkänts vid besiktning enligt angivna paragrafer.

Vänliga hälsningar.

EBU Konsult

Erland Gustafsson

Ekeforsvägen 32 E, 564 33 BANKERYD.

Telefon: 036-37 15 38, mobilt 070-541 48 20; Fax: 070-617 68 20.

Hemsida: www.ebukonsult.se E-post: erland.g@telia.com